

ถอดบทเรียนองค์ความรู้
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งระบบบริหารงานบุคคล พัฒนาและสร้างความก้าวหน้า
ของข้าราชการครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

สำนัก/หน่วยงาน สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

1. ชื่อองค์ความรู้

เทคนิคการเป็นวิทยากร หลักสูตรสร้างสรรค์โครงงานสืบสานกระบวนการคิด

2. ที่มา หรือความจำเป็น หรือการได้มา ของเนื้อหาองค์ความรู้

2.1 ความรู้ที่ใช้ในการดำเนินงาน

- 1) เทคนิคการเป็นวิทยากร
- 2) เทคนิคการนำเสนอ
- 3) การบริหารโครงการ
- 4) การใช้ไอซีที
- 5) เทคนิคการประสานผู้เข้ารับการพัฒนา
- 6) เทคนิคการประชาสัมพันธ์โครงการ
- 7) เทคนิคการวัดและประเมินผล
- 8) เทคนิคการสอนโครงงาน
- 9) หลักจิตวิทยาในการสอนผู้ใหญ่

2.2 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

2.2.1 เตรียมข้อมูลในการเป็นวิทยากร

- 1) การหาข้อมูล โดยวิธีต่างๆ เช่น อ่านตำรา ศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ
- 2) สละสมข้อมูลต่างๆโดยจัดเก็บเป็นระบบหรือแบ่งเป็นประเภทต่างๆ
- 3) ศึกษาข้อมูลแต่ละประเภท พยายามจับประเด็นและหักมวนำเข้าในเรื่องที่จะเสนอให้ได้
- 4) หัดเล่าให้เพื่อนหรือคนอื่นฟังในวงเล็กๆก่อนโดย เริ่มเล่าให้เด็กฟังและขยายวงถึง

ผู้ใหญ่ ใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม ใช้กิริยาท่าทางประกอบการเล่า

2.2.2 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเป็นวิทยากร

- 1) วัสดุอุปกรณ์ในการทดลอง
- 2) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำบอร์ดนำเสนองาน

2.2.3 เตรียมเอกสารประกอบการจัดอบรม

- 1) เอกสารประกอบการบรรยาย
- 2) เครื่องมือการวัดผลและประเมินผล
- 3) จัดเตรียม Power Point ประกอบการบรรยาย

2.2.4 ฝึกฝนการเป็นวิทยากร

1) มีเทคนิคต่างๆ เช่น การบรรยาย การจัดกิจกรรม เกมประกอบการอบรม เพื่อให้
เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีความสุขในการเรียนรู้

2) พูดเป็น คือ พูดแล้วทำให้ผู้ฟังเข้าใจตามที่พูดได้อย่างรวดเร็ว สามารถพูดเรื่องที่ยาก
ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

3) ฟังเป็น คือ ตั้งใจฟัง ฟังให้ตลอด ขณะที่ฟังต้องควบคุมอารมณ์ ขณะที่ฟังอย่าคิดคำตอบทันที และรอฟังจนฟังเอาความหมายมากกว่าถ้อยคำ

4) นำเสนอเป็นประเด็นและสรุปประเด็นให้ชัดเจน

5) มีอารมณ์ขัน สร้างบรรยากาศในการอบรมได้อย่างเหมาะสม

6) ใช้ภาษาพูดได้ดี ใช้ภาษาง่ายๆ รู้จักเลือกภาษาให้ตรงกับความต้องการและพื้นฐาน

ของผู้ฟัง

7) ศึกษาเรียนรู้หลักจิตวิทยาในการสอนผู้ใหญ่.

2.2.5 ปฏิบัติหน้าที่วิทยากร จะต้องคำนึงถึง

1) มีการเตรียมตัวที่ดี ต้องมั่นใจว่ามีความรู้จริงในเรื่องที่จะสอน

2) มีกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย การเรียนรู้ได้ดีถ้าได้รับการฝึกปฏิบัติไปด้วยพร้อมๆ

กับการรับฟัง

3) มีสื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

4) มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา เวลา และตรงเวลา

5) ไม่ฉกฉวยโอกาสในการเป็นวิทยากรเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

6) จะต้องมุ่งประโยชน์ของผู้ฟังเป็นตั้ง

2.2.6 พัฒนาสู่การเป็นวิทยากรมืออาชีพ

1) การทบทวนการปฏิบัติหน้าที่วิทยากรซึ่งอาจจะทบทวนได้จาก

- การพูดคุยสนทนากับผู้เข้าอบรม เพื่อรับทราบจุดเด่น/จุดด้อยของการจัดกิจกรรม

- ชมวีดิทัศน์ ดูบุคลิกภาพ สีลาการพูด การนำเสนอ การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการ

พัฒนา ฯลฯ

- ผลการประเมินวิทยากร ความพึงพอใจ ความไม่พึงพอใจ และข้อเสนอแนะ

2) นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ ไปวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยในการ

ทำหน้าที่วิทยากร

3) ปรับปรุงพัฒนาตนเองเพื่อก้าวสู่การเป็นวิทยากรมืออาชีพ เช่นการปรับบุคลิกภาพ

การพูด การนำเสนอ รวมทั้งปรับปรุงเนื้อหาสาระ กิจกรรมต่างๆให้มีความน่าสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนา

2.3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

2.3.1 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม

1) การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรมีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริง จึงต้องจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์การฝึกหลายชุด ต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมมาก

2) วิทยากรที่มีความรู้ ทักษะในการสอนโครงการนั้นมีจำกัด

3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการอบรม จะต้องตรวจผลงานกลุ่ม พฤติกรรมการทำงาน ซึ่งต้องมีการจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนและนำไปใช้ในการประเมินผลเพื่อให้คะแนนได้อย่างชัดเจน เป็นธรรม ซึ่งวิทยากรอาจจะไม่มีเวลาในการสังเกตพฤติกรรมการทำงาน

2.4 วิธีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

2.4.1 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการอบรม

1) โดยใช้วัสดุที่มีความคงทน สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมได้หลายๆครั้ง

2) จัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังการจัดอบรมให้ครบถ้วน พร้อมสำหรับการนำไปใช้ในครั้ง

ต่อไป

2.4.2 วิทยาการที่มีความรู้ ทักษะในการสอนโครงการมีจำกัด

1) พยายามฝึกวิทยาการเพิ่มเติม

2) จัดทำคู่มือการเป็นวิทยากรหลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด

2.4.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการอบรม

1) จัดทำคู่มือการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการอบรม

2) แต่งตั้งวิทยากรประจำกลุ่มเพื่อช่วยในการฝึกกิจกรรมกลุ่มและประเมินผลสัมฤทธิ์ของ

ผู้เข้าอบรม

3) ฝึกทักษะการเป็นวิทยากรประจำกลุ่ม

2.5 กลยุทธ์หรือเทคนิคในการดำเนินงานที่ใช้แก้ไขปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

1) ประสานหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อคัดเลือกผู้เข้ารับการอบรมให้เป็นไปตามคุณสมบัติของโครงการ

2) ขอความร่วมมือกับบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษในการจัดทำอุปกรณ์สำหรับใช้เป็นสื่อในการจัดอบรมให้มีความสวยงาม คงทน สามารถนำไปใช้ได้นาน

3) เชิญวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่น ด้านการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล กิจกรรม/เกม มาจัดทำคู่มือการเป็นวิทยากร และคู่มือการประเมินผลผู้เข้ารับการอบรม

4) จัดประชุมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่วิทยากรและวิทยากรประจำกลุ่ม เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่วิทยากรและการประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมเป็นไปในแนวทางเดียวกันตามที่ได้กำหนดไว้ในคู่มือวิทยากรและคู่มือการประเมินผลผู้เข้ารับการอบรม

2.6 แนวคิดที่จะพัฒนากลยุทธ์หรือเทคนิควิธีการทำงานให้ประสบผลสำเร็จให้ดียิ่งขึ้น

1) ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาวิทยากร วิทยากรประจำกลุ่ม ผู้บริหารโครงการ และตัวแทนผู้เข้ารับการอบรม เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ของผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

2) ควรคัดเลือกและสร้างทีมวิทยากร โดยพิจารณาจากบุคคลใน สคบศ.หรือจากผู้ที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ เป็นผู้ที่ผ่านมาการอบรมในหลักสูตรดังกล่าวมาแล้ว

3) ควรมีการติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปใช้ของผู้ผ่านการพัฒนา เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ

4) ควรปรับปรุง/พัฒนาคู่มือการเป็นวิทยากรและคู่มือการประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรการพัฒนา

3. เอกสารที่ใช้ประกอบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.1 การเป็นวิทยากรหลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด

3.2 หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด

3.3 เอกสาร STEM ศึกษา

3.4 เกมประกอบการจัดกิจกรรม

3.5 บอร์ดตัวอย่างโครงการของนักเรียน

4. ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของหน่วยงาน

การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคนิคการเป็นวิทยากร หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิดในวันที่ 24 สิงหาคม 2558 ณ อาคารบริการและแหล่งเรียนรู้ สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินการในรูปแบบนิทรรศการ โดยนายวิสูตร ปฐมโรจนฤทธิ์ เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นบุคลากรของสถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน นักศึกษาจากหน่วยงาน/สถานศึกษาในพื้นที่ตำบลไร่ขิงและใกล้เคียง จำนวน 114 คน สรุปสาระการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. จัดนิทรรศการกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคนิคการเป็นวิทยากร หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด ประกอบด้วย

1.1 บอร์ด KM การเป็นวิทยากร บอร์ดหลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด บอร์ดหลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด บอร์ด STEM Education บอร์ดตัวอย่างโครงการของนักเรียน

1.2 กิจกรรม/เกมที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้โครงการ ได้แก่ กิจกรรมจัดเหรียญสามเหลี่ยมหัวกลับ กิจกรรม 7 ชั้น มหัศจรรย์ กิจกรรมปิดเหรียญลงขวด กิจกรรมลวดเสียบลอยน้ำ กิจกรรมเรือดำน้ำ กิจกรรมสร้างสะพานรัก กิจกรรมการหล่นของลูกยาง กิจกรรมการทดสอบแบ่งในผลไม้สุก ผลไม้ดิบ กิจกรรมจรวจอ้ออากาศ

1.3 แผ่นพับเผยแพร่องค์ความรู้ 3 ฉบับ ได้แก่ แผ่นพับ KM การเป็นวิทยากร หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด แผ่นพับ KM หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด และ KM STEM Education

2. นายวิสูตร ปฐมโรจนฤทธิ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้การเป็นวิทยากร หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมในประเด็นดังนี้

2.1 เทคนิคการเตรียมตัวเป็นวิทยากรที่ดี เช่น การหาข้อมูล การสะสมข้อมูล จับประเด็น หัดเล่าเรื่องให้คนอื่นฟังในวงเล็กๆก่อน

2.2 คุณสมบัติของวิทยากรที่ดี เช่น ต้องจริงใจ ถ่ายทอดเป็น มีหลักจิตวิทยาในการสอน ผู้ใหญ่ มีจรรยาบรรณของวิทยากร

3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกกิจกรรม/เกมต่างๆด้วยความสนุกสนาน

4. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

5. ถอดบทเรียนองค์ความรู้ เรื่อง เทคนิคการเป็นวิทยากร หลักสูตรสร้างสรรค์โครงการสืบสานกระบวนการคิด สำหรับนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและหรือนำไปใช้ในการเป็นวิทยากรต่อไป